

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče

Habilitační práce

Složení komise

Předseda

Členové

Filozofická fakulta

Historie - obecné dějiny

Mgr. et Mgr. Václav Grubhoffer, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta

Zdánlivá smrt. Noční můra osvícenské Evropy

prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D.

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Ao.Univ.-Prof. Mag. Dr. Christoph Augustynowicz

Univerzita Vídeň

prof. PhDr. Petr Kylaoušek, CSc.

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

doc. Mgr. Radmila Prchal Pavlíčková, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci

doc. Mgr. Daniela Tinková, Ph.D.

Univerzita Karlova

Hodnocení vědecké / umělecké kvalifikace uchazeče

Mgr. et Mgr. Václav Grubhoffer, Ph.D. absolvoval magisterské studium oborů Kulturní historie (2007) a Italský jazyk (2019) na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, na téže fakultě absolvoval interní doktorské studium, které zakončil roku 2013 státní doktorskou zkouškou a obhajobou dizertační práce *Nemoci, smrt a pohřby v životních strategiích Schwarzenbergů (1732–1914)*, sepsanou pod vedením prof. PhDr. Václava Bůžka, CSc. (FF JU). V letech 2014–2016 působil na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity jako výzkumný pracovník (řešitel individuálního postdoktorského grantového projektu Grantové agentury České republiky, 0,5 pracovního úvazku), zároveň působil v letech 2014–2018 jako vědecký pracovník Teologické fakulty téže univerzity (člen řešitelského týmu Centra excelence Grantové agentury České republiky, 0,4 pracovního úvazku). Od roku 2017 působí jako interní pedagog a výzkumný pracovník Ústavu romanistiky FF JU (s tímto ústavem nepřetržitě spolupracoval jako externí vyučující od roku 2013). Na pracovišti se aktivně podílí na výzkumu, výuce (včetně podílu na tvorbě nových studijních programů v rámci akreditačních řízení), vedení kvalifikačních prací a popularizační činnosti.

Odborně se specializuje na problematiku kulturních dějin smrti, dějin těla a dějin šlechty, s důrazem na dějiny a životní styl rodu Schwarzenbergů a Eggenbergů. K jeho badatelským zájmům patří dále česko-italské kulturní vztahy a dějiny starší i novější italské literatury. Aktuálně se věnuje dějinám knižní kultury, čtení a vzdělanosti, zejména problematice italských tisků 17. a 18. století ve šlechtických knižních sbírkách a recepci starší italské literatury v prostředí společenských elit českých zemí. Je autorem tří odborných monografií a tří desítek studií publikovaných v domácích i zahraničních periodikách (mj. *Historie – Otázky – Problémy; Dějiny věd a techniky; Bohemia. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder; Annales Universitatis Apulensis: Series Historica; IN_BO. Ricerche e progetti per il territorio, la città e l'architettura*), kolektivních monografií a konferenčních sbornících. Výsledky své práce prezentoval uchazeč rovněž v rámci řady domácích i zahraničních konferencí a workshopů.

Uchazeč byl řešitelem či členem řešitelského týmu několika grantových projektů: v letech 2014–2016 byl řešitelem postdoktorského projektu GA ČR *Medikalizace smrti. Zdánlivá smrt a postoje lékařů ke zdánlivě mrtvým v českých zemích (1780–1850)*; v letech 2008, 2009 a 2010 tří projektů Grantové agentury Jihočeské univerzity: *Smrt a pohřby v rodině Schwarzenbergů v druhé polovině 18. a na počátku 19. století; Antropologie smrti v prostředí vysoké šlechty v první polovině 19. století. Poslední nemoci a přechodový rituál smrti v rodině Schwarzenbergů v letech 1800–1850; Medikalizace smrti v „dlouhém“ 19. století. Okamžik smrti a vzorce chování k umírajícím a mrtvým z hlediska dějin lékařství (1750–1900)*. V letech 2008–2011 se podílel jako člen řešitelského týmu na řešení doktorského projektu GA ČR *Člověk, sociální skupina a společnost v dějinách novověku*, odpovědný řešitel prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc., v letech 2010–2011 se účastnil jako člen řešitelského týmu výzkumného záměru *Společnost českých zemí v raném novověku – struktury, individua, vztahy, instituce moci*, odpovědný řešitel prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc. V letech 2014–2018 byl členem řešitelského týmu grantového projektu GA ČR – Centra excelence TF JU a FF UP *Mezi renesancí a barokem: Filosofie a vědění v českých zemích a jejich širší evropský kontext* (GA ČR 14-37038G).

Uchazeč uskutečnil dva semestrální pobyty na Università degli Studi della Tuscia, Facoltà di lettere e lingue straniere, Viterbo, Itálie (2005 – studijní pobyt v rámci Socrates-Erasmus; 2009–2010 – badatelský pobyt v rámci doktorského studia jako Free-mover Rozvojového programu MŠMT ČR na podporu mobility). Zúčastnil se rovněž několika významných zahraničních konferencí, zejména prestižní konference *11th International Symposium on the Middle Ages and the Early Modern Age: Death and the Culture of Death in the Middle Ages and Early Modern Time* (University of Arizona, Tucson, USA, květen 2014), dále konference *Dying and Death in 18th – 21st Century Europe: Refiguring Death Rites in Europe, International conference* (Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia, Rumunsko, září 2010; říjen 2011). V rámci grantových projektů uskutečnil několik krátkodobých badatelských pobytů v zahraničí (Padova, Bologna, Turín, Vídeň).

Uchazečova habilitační práce *Zdánlivá smrt. Noční můra osvícenské Evropy* se zaměřuje na problém takzvané zdánlivé smrti, který je spojen zejména s evropským osvícenstvím druhé poloviny 18. a počátku 19. století. Tématem zdánlivé smrti, jejíž možnost děsila naše předky ještě v první půli minulého století, se historiografie na západ i jih od našich hranic zabírá již delší dobu. V českém prostředí mu byla věnována dosud jen okrajová pozornost v rámci širší problematiky osvícenských zdravotnických reforem. V předložené práci je zdánlivá smrt představena jako kulturní a kulturotvorný fenomén, bytostné téma kulturní historie, protože šlo spíše o konstruovanou symbolickou představu než o sérii

událostí uchopitelných jako dějinná fakta. Představa pohřbení zaživa se v 18. i 19. století zjevně vynořuje, vytrácí a zase vrací, a proto i strach z tohoto pohřbení je zakotven kdesi mezi individuální psychologií a kolektivní společenskou pamětí. Je to strach před něčím, co stojí na hranici doslovného a imaginárního. Vytvořit komplexní vývojový příběh tématu zdánlivé smrti bylo proto možné jen prostřednictvím interdisciplinárního výzkumu, který zahrnoval široké spektrum materiálu od literárních děl přes dějiny každodennosti až po dějiny lékařství. Autor se zabýval rostoucí profesionalizací medicíny v evropském kontextu, mimo jiné rozvojem soudního lékařství v 17. století. Těžiště bádání se týkalo 18. století, doby, kdy se lidé velmi intenzivně zabírali rizikem předčasného pohřbu, zdánlivosti smrti i možnou záchranou zdánlivě mrtvých. Představitelé dobové zdravotní policie se snažili najít vhodné preventivní prostředky zdánlivé smrti i účinné postupy první pomoci pro zdánlivě mrtvé osoby. Zdánlivá smrt se stala i oblíbeným tématem preromantické a romantické krásné literatury. Výsledná interpretace vychází z pečlivé kritiky pestré škály historických pramenů v českém, německém, anglickém, italském, francouzském i latinském jazyce a klade si za cíl oslovit jak odbornou, tak laickou veřejnost, a přesvědčit čtenáře, že zdánlivá smrt není jen tématem „vampýrské“ literatury, nýbrž právoplatným tématem solidního kulturně historického vědeckého výzkumu. Za předloženou práci uchazeč získal v roce 2020 *Cenu rektora Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za prestižní vědeckou publikaci*. Práce byla rovněž zařazena mezi vybrané publikační výsledky FF JU v rámci hodnocení M17+ (v rámci Modulu 1), v němž získala celkovou známku 2.

Závěr: Vědecká / umělecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Historie - obecné dějiny.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Uchazeč se podílí na výuce od roku 2013, soustavné pedagogické činnosti a vedení základních povinných kurzů na Ústavu romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity se věnuje od roku 2017. Dlouhodobě vyučuje v kurzu Dějiny románských zemí od starověku do počátku 19. století. Od roku 2017 vyučuje kurzy věnované moderním italským dějinám, veškeré kurzy dějin italské literatury od jejích počátků do současnosti, dále v rámci nově akreditovaného bakalářského studijního programu FF JU Italský jazyk a kultura přednáší a vede semináře kurzu starších i novějších italských kulturních dějin. Úzce rovněž spolupracuje s Ústavem věd o umění a kultuře FF JU, kde vede od roku 2017 semináře věnované kulturním dějinám smrti a dějinám těla v moderní době. Je členem komisí státních bakalářských a magisterských zkoušek ve studijních programech Italský jazyk a kultura a Italská filologie na FF JU, vede bakalářské a diplomové práce, specializované na kulturní dějiny Itálie, dějiny česko-italských vztahů a na italskou literaturu, případně i kulturní dějiny smrti.

Svou vysokou pedagogickou kvalifikaci uchazeč prokázal i přednáškou pro širší odbornou veřejnost na téma *Italská knižní sbírka Marie Ernestiny z Eggenbergu*, která proběhla dne 2. listopadu 2021 na FF MU. Předmětná přednáška byla posuzována hodnotící komisí ve složení: Prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D. (Historický ústav Filozofické fakulty MU), Prof. PhDr. Petr Kyloušek, Ph.D. (Ústav románských jazyků a literatur FF MU), Doc. Radmila Prchal Pavlíčková. (Katedra historie Filozofické fakulty UP Olomouc). Tato hodnotící komise byla jmenována na základě předchozího hlasování členů habilitační komise. Přednáška se zabývala italskými tisky dochovanými v knihovně rodu Eggenbergů na zámku v Českém Krumlově, konkrétně knižní sbírkou jazykových, autorských či tematických italik, jež patřila kněžně Marii Ernestině Eggenbergové (1649–1719) rozené ze Schwarzenbergu. Kněžnina kolekce italských knih byla v přednášce nahlížena jako „zrcadlo“ intelektuálních zájmů a životního stylu vybrané aristokratky barokní doby, zároveň i jako odraz dobové recepce italské literatury v českých zemích 17. století v prostředí vzdělané a kosmopolitní aristokracie. Přednášející se pokusil odpovědět na otázky, jakým způsobem se zrcadlila italská literární produkce 16. a 17. století v knižní sbírce vzdělané středoevropské šlechtičny vrcholné barokní doby a jaký obraz o životě Marie Ernestiny z Eggenbergu utvářely knihy, jimiž se obklopovala. V širším kulturně historickém kontextu byla přednáška příspěvkem ke studiu sběratelských a čtenářských zájmů šlechty barokní doby usazené v českých zemích i k dějinám knižní kultury, knihoven a vzdělanosti.

Hodnotící komise uvedla, že obsahová i formální úroveň veřejné habilitační přednášky Mgr. et Mgr. Václava Grubhoffera, Ph.D. *Italská knižní sbírka Marie Ernestiny z Eggenbergu* **prokázala** dostatečnou vědeckou kvalifikaci a pedagogickou způsobilost uchazeče, standardně požadovanou v rámci habilitačních řízení v oboru historie – obecné dějiny a v plné míře odpovídá požadavkům na tento stupeň kvalifikačního vystoupení.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Historie - obecné dějiny.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Uchazeč předložil habilitační práci s názvem *Zdánlivá smrt. Noční můra osvětské Evropy*.

Habilitační práci posuzovali tři významní odborníci s různým odborným zázemím.

Profesor **Petr Svobodný** (Ústav dějin Univerzity Karlovy a archiv Univerzity Karlovy) konstatuje, že habilitační práce Dr. Václava Grubhoffera se řadí mezi nejlepší publikace na pomezí kulturních dějin, historické antropologie a dějin medicíny, jinými slovy k dílům v průniku těchto disciplín. Tematicky a úrovní zpracování se posuzovaná práce řadí též ke standardním dílům zahraniční provenience. Právě zde tkví autorova přednost a zásluha, že díky svému dalšímu badatelskému zaměření na kulturní dějiny románského světa uvádí do českého povědomí také dosud méně známé primární i sekundární zdroje především italských autorů. Podle názoru prof. Svobodného **práce splňuje požadavky kladené na habilitační práci ve všech ohledech**.

Docent **Tomáš Malý** z Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity uvedl, že Václav Grubhoffer si pro svou knihu zvolil fascinující fenomén, jehož dosah a působnost v osvětské a postosvětské Evropě nepřestává čtenáře překvapovat. Z vědeckého hlediska jde však také o přitažlivé badatelské pole, které nabízí možnost kombinovat přístupy kulturních, intelektuálních a sociálních dějin, dějin medicíny či dějin těla. Václav Grubhoffer nahlíží na studovaný fenomén tzv. zdánlivé smrti přednostně v kontextu rozvoje zdravotní politiky (*Medizinische Polizey*), která spojila otázku státního populacionismu se zájmem o biologii. Jeho text lze tedy považovat mj. za podstatný

příspěvek k diskusi o medikalizaci života v habsburské monarchii 18. a 19. století. Vyzdvihl vědeckou závažnost předloženého textu kolegy Grubhoffera, jenž nepochybně **splňuje požadavky kladené na Masarykově univerzitě na úroveň habilitačních prací v oboru historie.**

Profesor **Miloš Řezník** z Německého historického ústavu ve Varšavě soudí, že předkládaná habilitační práce se plně wpisuje do kontextu nových historicko-antropologických výzkumů, jak se vyvinuly zejména ve francouzské a italské literatuře v návaznosti na klasické „kulturní dějiny“, ale vykazuje inspiraci i německým kulturně-historickým výzkumem 80. a 90. let. Současně rozvíjí perspektivy známé z frekventovaného výzkumu 18. století, osvícenství a formování moderního státu. Na tomto pozadí se jedná bezpochyby o „evropskou“ historickou práci, vstupující do na jedné straně do diskuse s naší domácí produkcí posledních necelých dvou desetiletí, ale na druhou stranu vykazující ještě silnější vazby na „západoevropský“ historický výzkum posledních několika dekád. Autor v každém případě jednoznačně projevuje suverénní schopnost rozkrývat nová tematická pole, dávat jim široký záběr vzhledem k jejich vypovídací schopnosti o zásadních společenských a kulturních procesech, identifikovat a interpretovat prameny, to vše na pozadí velice dobré metodologické orientace a mistrně zvládnuté orientace v mezinárodním výzkumu. Organické, vlastně spíše implicitní než cíleně vykonstruované, ale tím „přirozenější“ a přesvědčivější propojení materiálu a kontextu českých dějin a dějin obecných do té míry, že hranice mezi nimi v díle zaniká, propůjčuje práci v české historiografii (bohužel) spíše výjimečný charakter a patří k jejím nejsilnějším stránkám. Na tomto pozadí lze dílo číst nejen se zájmem, uznáním a ziskem, ale bezpochyby i s velkou dávkou sympatie. Profesor Řezník v závěru svého posudku konstatuje, že nemá pochyb, že **předkládaná práce je více než solidním a pevným základem k úspěšnému habilitačnímu řízení.**

Všechny předložené posudky tedy hodnotí předkládanou habilitační práci Dr. Václava Grubhoffera kladně a doporučují její přijetí.

Závěr: Úroveň habilitační práce uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na habilitační práce v oboru Historie - obecné dějiny.

Výsledek tajného hlasování komise

Hlasování se uskutečnilo: elektronicky

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké / umělecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a úrovně habilitační práce uchazeče předkládá komise Vědecké radě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity návrh **jmenovat uchazeče docentem** v oboru Historie - obecné dějiny.

V Brně dne 26.04.2022

prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D.

.....